

Informácie o vybraných legislatívnych zmenách pri poskytovaní sociálnych služieb účinných od 1. septembra 2025 súvisiacich s vykonávaním integrovanej posudkovej činnosti

Zákon č. 376/2024 Z. z. o integrovanej posudkovej činnosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o IPČ“) ustanovuje s účinnosťou od 1. septembra 2025 zjednotenie posudkovej činnosti novo vykonávanej v správnom konaní o integrovanom posudku v rámci pôsobnosti úradov práce, sociálnych vecí a rodiny (ďalej len „ÚPSVR“), a to

1. na účely uplatnenia nárokov podmienených integrovaným posudkom
 - v oblasti sociálnych služieb podmienených odkázanosťou fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby,
 - v oblasti peňažných príspevkov na kompenzáciu sociálnych dôsledkov ťažkého zdravotného postihnutia, a
2. v rámci podpory účasti znevýhodnených osôb na trhu práce v sociálnej ekonomike a sociálnom podnikaní (posudzovanie dlhodobého zdravotného postihnutia vo vzťahu ku konkrétnej pracovnej činnosti).

Zjednotenie tejto posudkovej činnosti je realizované z hľadiska inštitucionálneho zabezpečenia, ale aj súvisiaceho odborného a kvalitatívneho prístupu k jej vykonávaniu, s dôrazom na ľudsko-právny prístup vyplývajúci z Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím.

Sociálna posudková činnosť predchádza lekárskej posudkovej činnosti a zohľadňujú sa podmieňujúce aspekty životnej situácie posudzovaných osôb- účastníkov konania, ich individuálne predpoklady, rodinné prostredie i prostredie, ktoré ovplyvňuje ich začlenenie do spoločnosti s aktívnou pozíciou posudzovaných osôb počas konania, ktorá začína vyplnením sebaopisovacieho dotazníka v rámci žiadosti o integrovaný posudok.

Účelom takto koncipovanej právnej úpravy je zníženie záťaže posudzovaných osôb a zároveň ekonomizácia vykonávania posudkovej činnosti; ide o prístup „posudzovania z jedného miesta“ (*odstránením potreby posudzovania viacerými subjektami verejnej správy pre uplatnenie rôznych nárokov*), ako aj o zvýšenie kvality rozhodovacej činnosti - štandardizáciou procesu vykonávanej integrovanej posudkovej činnosti, a tým aj transparentnosť a predvídateľnosť výsledkov rozhodovania o integrovanom posudku.

Tento informačný materiál je vytvorený za účelom vysvetlenia zmien a potrebných procesných postupov v oblasti sociálnych služieb súvisiacich s vykonávaním integrovanej posudkovej činnosti v pôsobnosti ÚPSVR podľa zákona o IPČ a vykonávacej vyhlášky k tomuto zákonu, ktorou je vyhláška MPSVR SR č. 51/2025 Z. z., od 1. septembra 2025. V nadväznosti na vyššie uvedené je s účinnosťou od 1. septembra 2025 novelizovaný aj zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o SoS“). V tejto súvislosti nastávajú niektoré zmeny, ktoré sú zhrnuté v tomto materiáli primárne určenom pre samosprávu (obce a vyššie územné celky), ale tiež informatívne pre fyzické osoby a poskytovateľov sociálnych služieb.

Postup v konaní obce a VÚC vo veciach odkázanosti na sociálnu službu od 1. septembra 2025

Od 1. septembra 2025 budú vykonávať úrady práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR) v zmysle zákona o IPČ integrovanú posudkovú činnosť, ktorá zahŕňa sociálnu posudkovú činnosť a lekársku posudkovú činnosť a ktorou sa v plnom rozsahu nahrádza aj doterajšia posudková a rozhodovacia činnosť vykonávaná v pôsobnosti obcí a VÚC podľa zákona o SoS na účely posudzovania a rozhodovania o odkázanosti na sociálne služby, ktorých poskytovanie je podmienené odkázanosťou fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby.

Poskytovanie sociálnych služieb podmienených odkázanosťou bude podmienené už len integrovaným posudkom, ktorý bude na základe záverov posúdenia obsahovať aj

- stupeň odkázanosti fyzickej osoby, ak je odkázaný na pomoc inej fyzickej osoby,

- činnosti, ktoré fyzická osoba pri uspokojovaní základných životných potrieb nie je schopná samostatne vykonávať alebo je schopná ich vykonávať s dohľadom, ak je odkázaná na pomoc inej fyzickej osoby,
- možný druh sociálnej služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia veku potrebného na nárok na starobný dôchodok a
- termín opätovného posúdenia.

To znamená, že **po 31. auguste 2025** obce a VÚC už nebudú posudzovať **žiadne nové žiadosti** o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu **podané po tomto termíne, nakoľko už nemajú pôsobnosť v tejto veci konať a rozhodovať.**

- **Ak fyzická osoba po 31. auguste 2025 na obci alebo VÚC len neformálne prejaví záujem** o možnosť podania žiadosti o posúdenie a rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu podmienenú odkázanosťou, je potrebné ju **informovať o potrebe podať žiadosť o integrovaný posudok na príslušnom ÚPSVR**, ktorý je právnu podmienkou na poskytovanie tejto sociálnej služby.
- **Ak bola písomná žiadosť o posúdenie odkázanosti na sociálnu službu po 31. auguste 2025 podaná obci alebo VÚC**, na základe posúdenia obsahu tohto podania a skutočnosti, že od 1. septembra 2025 už nie je odkázanosť na sociálnu službu predmetom konania a rozhodovania v správnom konaní, obec/VÚC **bez meškania postúpi túto žiadosť (aj s jej prílohami) príslušnému ÚPSVR** v súlade s § 19 ods. 2 prvou vetou zákona o IPČ a § 20 Správneho poriadku¹, a to ako žiadosť o integrovaný posudok (posúdením obsahu žiadosti je zrejmé, že ide o posúdenie a rozhodnutie vo veci podmieňujúcej poskytnutie sociálnej služby, a to vo vecnej pôsobnosti príslušného ÚPSVR, ako príslušného správneho orgánu), a o tejto skutočnosti upovedomí aj žiadateľa- účastníka konania.

Konania obce a VÚC vo veciach odkázanosti na sociálnu službu **začaté pred 1. septembrom 2025, ktoré neboli právoplatne skončené do 31. augusta 2025, dokončia obce/VÚC** podľa zákona o SoS v znení účinnom **do 31. augusta 2025** (prechodné ustanovenie § 110as ods. 1 zákona o SoS k úpravám účinným od 1. septembra 2025).

Rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu vydané podľa zákona o SoS v znení účinnom do 31. augusta 2025 stráca platnosť najneskôr nadobudnutím právoplatnosti integrovaného posudku alebo právoplatnosti rozhodnutia o zastavení konania o integrovanom posudku z dôvodov ustanovených zákonom o IPČ, ak toto konanie bolo začaté z vlastného podnetu príslušného správneho orgánu (prechodné ustanovenie § 110as ods. 2 zákona o SoS k úpravám účinným od 1. septembra 2025).

Zároveň v zmysle prechodných ustanovení zákona o IPČ (§ 22 ods. 3 písm. b)) najdlhšie do právoplatnosti integrovaného posudku alebo do právoplatnosti rozhodnutia o zastavení konania o IP podľa § 8 ods. 2, ak sa konanie začalo z vlastného podnetu správneho orgánu, sa fyzická osoba, ktorej stupeň odkázanosti je

- II. podľa zákona o SoS v znení účinnom do 31. augusta 2025, považuje za fyzickú osobu, ktorej stupeň odkázanosti je I. podľa zákona o IPČ,
- III. podľa zákona o SoS v znení účinnom do 31. augusta 2025, považuje za fyzickú osobu, ktorej stupeň odkázanosti je II. podľa zákona o IPČ,
- IV. podľa zákona o SoS v znení účinnom do 31. augusta 2025, považuje za fyzickú osobu, ktorej stupeň odkázanosti je III. podľa zákona o IPČ.
- V. podľa zákona o SoS v znení účinnom do 31. augusta 2025, považuje za fyzickú osobu, ktorej stupeň odkázanosti je IV. podľa zákona o IPČ a
- VI. podľa zákona o SoS v znení účinnom do 31. augusta 2025, považuje za fyzickú osobu, ktorej stupeň odkázanosti je V. podľa zákona o IPČ.

¹ Ak správny orgán nie je príslušný na rozhodnutie, je povinný podanie bez meškania postúpiť príslušnému správne mu orgánu a upovedomiť o tom účastníka konania. Ak je nebezpečenstvo z omeškania, správny orgán urobí nevyhnutné úkony, najmä na odvrátenie hroziacej škody.

Z uvedeného v zásade vyplýva, že:

- **Všetky začaté a nedokončené konania o odkázanosti na sociálnu službu sa dokončia podľa zákona o SoS účinného do 31. augusta 2025** – teda aj po 1. septembri 2025 bude samospráva konať vo veci odkázanosti na sociálnu službu – vykonávať sociálnu a zdravotnú posudkovú činnosť za účelom vyhotovenia posudku o odkázanosti na sociálnu službu aj s určením stupňa odkázanosti na pomoc inej osoby **v stupni II. až VI. (teda aj s označením stupňov odkázanosti podľa doterajšej právnej úpravy)**, ako podkladu na následné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu.
- **Až do vydania nového rozhodnutia – integrovaného posudku** príslušným ÚPSVR, budú všetky právoplatné rozhodnutia o odkázanosti na sociálnu službu vydané obcou a VÚC podľa doterajšej právnej úpravy zákona o SoS **naďalej platné** a účinné aj po 31. auguste 2025 *(aj ak neboli „využité“ pri poskytovaní alebo zabezpečovaní sociálnej služby alebo pri podávaní žiadosti o poskytovanie sociálnej služby)*. To znamená, že fyzické osoby, ktoré majú právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu (vydané pred 1. septembrom 2025 alebo v rámci dokončenia konania začatého pred 1. septembrom 2025 s právoplatnosťou po 1. septembri 2025), **nebudú v tejto súvislosti (nadobudnutie účinnosti zákona o IPČ) opätovne preposudzované**, a to až do uplynutia termínu potreby opätovného posúdenia, ak bol obcou/VÚC určený, resp. do začatia konania o integrovanom posudku či už na základe žiadosti fyzickej osoby alebo z vlastného podnetu príslušného ÚPSVR.
- **„Preznačenie“ stupňov odkázanosti v zákone o IPČ, oproti doterajšej právnej úprave, nemá vecné dôsledky na priznané stupne odkázanosti podľa doterajšej právnej úpravy**; osoby, ktoré boli podľa zákona o SoS posúdené v stupni II. budú považované za osoby v stupni I. ... atď. a osoby v stupni VI. budú považované za osoby v stupni V., a to až do doby vydania „nového“ integrovaného posudku.

Obce budú aj po 31. auguste 2025 v rámci svojej samosprávnej pôsobnosti príslušným správnym orgánom v konaní a rozhodovaní o potrebe poskytovania sociálnej služby v zariadení pre seniorov podľa § 35 ods. 1 písm. b) zákona o SoS, t. j. ak fyzická osoba, ktorá dovŕšila dôchodkový vek a poskytovanie sociálnej služby v tomto zariadení potrebuje nie na základe integrovaného posudku ale **z iných vážnych dôvodov (vopred určených a zverejnených obcou)**- § 80 písm. c) prvý bod zákona o SoS. Zákon o SoS explicitne neuvádza, čo sa považuje za tieto vážne dôvody, nakoľko však z hľadiska predmetu rozhodovania sú vážne dôvody (popri dovŕšení dôchodkového veku) podmienkou, o ktorú sa rozhodnutie o potrebe poskytovania sociálnej služby v zariadení pre seniorov má opierať, zastávame názor, že by mali byť obsiahnuté vo všeobecne záväznom nariadení obce, ktoré je právnym predpisom (výrok rozhodnutia vo veci musí obsahovať ustanovenia právneho predpisu, podľa ktorého sa rozhodlo, a to podľa § 47 ods. 2 prvej vety Správneho poriadku). Účelom úpravy vo všeobecne záväznom nariadení je zabezpečiť rovnosť v právach pri zabezpečovaní poskytovania sociálnej služby a jej poskytovaní a rovnaké zaobchádzanie za vopred určených rovnakých podmienok pre všetky fyzické osoby.

Za vážne dôvody (v previazanosti s humanitnými, rodinnými, ekonomickými i morálnymi dôvodmi) možno u osoby v dôchodkovom veku považovať napríklad aj:

- ohrozenie správaním iných osôb- domáce násilie, a s tým súvisiaca nemožnosť užívania doterajšieho bývania,
- ohrozenie života alebo zdravia, ktoré vyžaduje bezodkladné riešenie sociálnou službou,
- ohrozenie sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti sa spoločensky začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu, že nemá zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb,
- strata doterajšieho bývania a nemožnosť zabezpečenia kontinuity bývania na voľnom trhu,
- strata bývania v dôsledku živelnnej pohromy, havárie alebo inej podobnej udalosti,
- osamelosť po strate životného partnera spojená s vysokým vekom a jeho dôsledkami v sebestačnosti a strate sociálnych kontaktov,
- umožnenie spoločného zdieľania života so životným partnerom, ktorému sa už poskytuje sociálna služba v zariadení pre seniorov (v posledných fázach života).

V znení účinnom **od 1. septembra 2025** sa na **konanie o potrebe poskytovania sociálnej služby v zariadení pre seniorov** vzťahuje špeciálna právna úprava obsiahnutá v **§ 92a** zákona o SoS. Toto konanie sa začína na základe podania písomnej žiadosti žiadateľa o zabezpečenie poskytovania tejto sociálnej služby, v ktorej žiadateľ uvedie skutočnosti, ktoré preukazujú vážne dôvody pre poskytovanie sociálnej služby. V súlade s § 32 Správneho poriadku správny orgán (obec) je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstarat' potrebné podklady pre rozhodnutie (najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníkov konania, dôkazy, čestné vyhlásenia, ako aj skutočnosti známe správne mu orgánu z jeho úradnej činnosti). V zmysle uvedeného sa v tomto konkrétnom konaní naďalej predpokladá vykonávanie sociálnej posudkovej činnosti obcou.

Postup obcí a VÚC v prípadoch potreby/termínu opätovného posúdenia zdravotného stavu alebo v prípadoch pochybností pre trvanie odkázanosti na sociálnu službu po 1. septembri 2025

V zmysle prechodného ustanovenia § 110at zákona o SoS k úpravám účinným od 1. septembra 2025 **obec alebo vyšší územný celok** v rozsahu svojej pôsobnosti **podá podnet** na začatie konania o integrovanom posudku príslušnému správne mu orgánu (ÚPSVR), ak

- bol v posudku o odkázanosti na sociálnu službu podľa tohto zákona v znení účinnom do 31. augusta 2025 **určený termín opätovného posúdenia zdravotného stavu**
- alebo ak **má pochybnosti o skutočnostiach** rozhodujúcich pre trvanie odkázanosti na sociálnu službu podľa tohto zákona v znení účinnom do 31. augusta 2025.

Pri podaní podnetu sa postupuje v súlade so Správnym poriadkom, zákonom o IPČ a zákonom o SoS:

1. Podnet sa **doručí príslušnému ÚPSVR**, ktorý rozhoduje v konaní o integrovanom posudku v správnom konaní v prvom stupni podľa § 5 zákona o IPČ.
2. Podnet by mal **obsahovať** okrem identifikácie podávateľa podnetu a toho, komu je podnet určený, najmä:
 - **identifikáciu fyzickej osoby**, ktorej sa podnet týka (meno a priezvisko, adresa trvalého/prechodného pobytu, dátum narodenia, rodné číslo a ak je relevantné, tak korešpondenčnú adresu, telefónne číslo, e-mail) - aby príslušný ÚPSVR následne vedel začať konania (vyzvať tohto účastníka konania, na doručenie podkladov potrebných pre konanie a rozhodnutie vo veci integrovaného posudku;
 - **dôvod**, pre ktorý je podnet podávaný s konkretizovanou právnou kvalifikáciou tohto dôvodu (§110at písm. a)² alebo § 110at písm. b)³ zákona o SoS) a opisom skutkového stavu;
 - ak je v posudku o odkázanosti na sociálnu službu určený termín opätovného posúdenia zdravotného stavu – uviesť kedy uplynie alebo uplynul tento termín opätovného posúdenia,
 - v prípadoch pochybnosti o skutočnostiach rozhodujúcich pre trvanie odkázanosti na sociálnu službu – konkretizovať dôvod vzniku a trvania tejto pochybnosti;
 - je potrebné postúpiť tiež **príslušnú spisovú dokumentáciu**, alebo kópiu vedenej spisovej dokumentácie, týkajúcu sa konania a rozhodovania o odkázanosti na sociálnu službu tejto fyzickej osoby, ktorá bola podkladom pri posudzovaní a rozhodovaní o odkázanosti na sociálnu službu podľa doterajšej právnej úpravy v pôsobnosti obce alebo VÚC, a to spolu s vydaným rozhodnutím o odkázanosti na sociálnu službu a vyhotoveným posudkom o odkázanosti na sociálnu službu, ktorý bol podkladom pre toto rozhodnutie.

² a) bol v posudku o odkázanosti na sociálnu službu podľa tohto zákona v znení účinnom do 31. augusta 2025 určený termín opätovného posúdenia zdravotného stavu

³ b) má pochybnosti o skutočnostiach rozhodujúcich pre trvanie odkázanosti na sociálnu službu podľa tohto zákona v znení účinnom do 31. augusta 2025

Postup obcí/VÚC pri poskytnutí alebo zabezpečení poskytovania sociálnej služby od 1. septembra 2025

Ak fyzická osoba **po 1. septembri 2025** podá písomnú žiadosť o zabezpečenie poskytovania sociálnej služby podľa § 8 ods. 2 zákona o SoS v znení účinnom od 1. septembra 2025, tak k žiadosti (*obsahujúcej okrem náležitosti podľa § 8 ods. 2 písm. a) až d)*) prikladá tiež:

- **integrováný posudok** ak bol vydaný (podľa zákona o IPČ) alebo
- **právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu** vydané podľa zákona o SoS účinného do 31. augusta 2025 alebo
- podľa § 8 ods. 2 písm. f) **skutočností preukazujúce splnenie podmienok podľa § 35 ods. 1 písm. b)**, ak ide o fyzickú osobu, ktorá má záujem o poskytovanie sociálnej služby alebo zabezpečenie poskytovania sociálnej služby podľa § 35 ods. 1 písm. b). – t. j. sociálnej služby v zariadení pre seniorov z iných vážnych dôvodov vopred určených a zverejnených obcou.

Ak fyzická osoba, ktorá podala žiadosť o poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie sociálnej služby **nemá vydaný integrováný posudok** alebo nemá vydané právoplatné rozhodnutie o odkázanosti na sociálnu službu podľa zákona o SoS účinného do 31. augusta 2025 (*a nejde o osobu, ktorá má záujem o poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre seniorov z iných vážnych dôvodov podľa § 35 ods. 1 písm. b)*) **obec alebo vyšší územný celok** v rozsahu svojej pôsobnosti **podá podnet** na začatie konania o integrovanom posudku **príslušnému správnomu orgánu** (ÚPSVR) podľa § 8 ods. 6 písm. c) zákona o SoS v znení účinnom od 1. septembra 2025.

ÚPSVR v zmysle § 7 ods. 4 písm. b) druhého bodu zákona o IPČ **začne konanie o integrovanom posudku** z vlastného podnetu, **ak bol doručený podnet obce alebo vyššieho územného celku**, ak skutočností rozhodujúce pre poskytnutie alebo zabezpečenie poskytovania sociálnej služby podľa zákona o SoS sú predmetom posúdenia v konaní o integrovanom posudku.

Pokiaľ ide o **bezodkladné poskytnutie alebo zabezpečenie sociálnej služby z dôvodov podľa § 8 ods. 8** zákona o SoS, **postup** pri poskytnutí alebo zabezpečení poskytovania sociálnej služby **po 1. septembri 2025 zostáva nezmenený**. V súlade s § 91 ods. 3 zákona o SoS v znení účinnom od 1. septembra 2025, sociálnu službu uvedenú v § 34 až 41 tohto zákona, ktorá sa poskytuje bezodkladne z dôvodov uvedených v § 8 ods. 8 tohto zákona, možno poskytovať aj pred nadobudnutím právoplatnosti integrovaného posudku. Takto koncipovaná právna úprava však predpokladá **preukázateľné začatie konania o integrovanom posudku na príslušnom ÚPSVR**.

Materiál vypracoval:

Odbor sociálnych služieb, MPSVR SR, júl 2025